

ТӨВКНҮН БААЛГҮННЭ МАНИФЕСТ

Көдлмшчир болн крестьянмуд! Наукин техникин болн культурин цергләчир! Цуг орн-нутгудар бәәх сән седклтә улс!

Алдр Октябрьск социалистическ революцин дөчдгч джилиг темдглхәр Москвад цуглрцхасн, олн-зүсн орн-нутгудин коммунистическ болн көдлмшч партьсин элчнр, бидн, таднур, тана ухан-седклүр, тана гол-зүркнүр дуудлгь кеджәнәвдн.

Нарт делкән хойрдгч дәәнә үзүлсн күүчлтиг болн хәәрлт уга кучриг бидн ода чигн мартад угавдн. Терүнә улан туйг цусни мөрнә ода бийнә кутц билрәд уга бәәгә бәәтл, төвкнүн бәәсн балгүсдин болн селәдин нермүд деер шин дәәнә, зун холван даву күүчлттә дәәнә догшин аәмшг халгь-рад ирв. Эврә гермүдиннә ора деернә шин дәәнә аәмшг эс халгьрджах, джиргьлин байриннә буркдүлдж,

мангьдур, сар болад, джил болад юн болна илч? Дәәнә зальд мана гермдн дакн шатхий, цугннә каалгч атомн болн водородн бомбс манд, мана үрдт гентки үкл авч ирхий?—

гисн аәмшгтә төрмүдәс учрджах орн-нутг гидж нарт делкәд уга.

Нарт делкән хойр дәәнд олн келн-әмтн гашута гидг дамшлт дасв. Дәәни галвд әмтин ик гарулгьнла харгьдгә эгл улс, иргч дән болгьн улм кучр күнд зовлнәгла харгьулдгинь, улм олн орн-нутгудиг күүчдгинь, улм олн әмтиг алдгинь, эврәннә әрд улм ик догшин болн удан түрмшг үл-дәдгинь медцхәнә.

Импералистическ ик-ик орн-нутгудин белдврәр, германск милитаризмәр эклүлгдсн нарт делкән нейдгч дән арин сай әмтиг әмнәснә хагьцулсн. Арвад мингьн сай әмтсиг әрүл мендәснә хагьцулад, шархта-шавта кеснн. Дәәнәс көлтә бұкл келн-әмтс угарлыгьн, харгьнлгьнла харгьснн.

Седвәриг толгьалгчнә германск фашизм болсн нарт делкән хойрдгч дәәни аюлд зугл дала әдл цергүд, зертә-зевтә фронтс орлицгьар зогсснн биш. Авиационн бомбс харсг уга балгьсдиг күүчәд, хара бәәсн кесг зун мингьнн гражданск әмтсиг алснн, гитлеровск лагермүдин тамд, утдж хордалгьна камермүдт кесг сай залу улс, күүкд улс, бичкн күүкд алглснн. Цецглсн кесг мингьнн балгьсд тосхлж болм, бұкл келн-әмтсиг хувцлад, асрдж болм дала-әдл материалн күчн-чилл хамгтоотиг күүчхд, әмтиг алхд зөрүлгдснн. Нарт делкән хойрдгч дән, шавтсн, мөчәсн хагьцсн саяд әмтсиг тоод эс авсн бийнә, 30 гар сай күүг әмнәснә хагьцулснн, тер дәәнә сүл-бдрмүдтнә, японск харсг уга балгьсд деер атомн түрүн хойр бомб унад—хөбтндән әмтиг каалдж аллгьна аәмшгиг тавлдж медүлснн.

Хөбтк дән, кемрджән олн-келн әмтс терүг эс гетлгсн цагт, күмн әмтнд урдкаснә улм даву юм үзүлхивн медхд ученн күүнә медрл чиги, поэт күүнә билгллгьн чиги керг уга. Күмн әмти орчлнәгас йилгьлж авсн әвртә гидг күчн-чилл, даслж эздлж авсн дала әдл эв-аргь, нарт делкән алык бүүрднә болв чиги энүнә күүлгч күчн кучр аюл догдлулдж чәдхиг Европин болн Америкин, Азин, Африкин болн Австралин әмтс медцхәнә. Шин дән болхла, күн төвкнүн бултдж, аәмшг угагьар бәәдж чадх орм альдчн үлдшго. Атомн-водородн болн ракетн дәәнә заль цуг келн-әмтсиг буркәд, күмн әмтни хөбтин кесг үйд то-томдж уга түрмшгин аәмшг учрахнн.

Цуг нарт делкән эгл улс, ямаран келн күн болвчн, ямаран политическ хәләцтә, ямаран шаджнд шүтдг, ямаран днәгтә-зүстә болв чиги, төвкнүн джиргьхәр седжәнә.

Күүнә динлвр дурдгч ухан-медрл орчлнәгас улм-улм шин нуучсиннә олдж авад, улм-улм икәр орчлнәгиг эздлг болад ирв, Газрин советск искус-

ственн дахульс тәвснә нилчәр күн улд уга однд кучр чадх аргьта болв, тегәд тиим күн дәәнәс хөбгьдж, бийнә бийән уга кедж каалгьнас гетлдж чадх угай?—

гидж цуг нарт делкән эгл улс сурджацхана.

Бидн, коммунистическ болн көдлмшч партьсин элчнр, олн-келн әмтсин хувин тусд эврәннн чинрән күүднн лавта меддж, герчлджәнәвдн:

Дәәг гетлгдж болшго биш, дә келглго бәәлдж болхмн, төвкнүн бәәлгьиг харсдж, батлдж болхмн.

40 джил урд күмн әмтни тууджд шин цагин эклц сексн орн-нутгин хотл балгьснд бидн цуглрцхавдн. 1917 джил орсин газр деер, тууджд түрүн болдж социалистическ революц динилә. Кучкөлсчнр эврәннн гартан йосан авад—күн күүг ладждрдж, мухлаллгьна цуг янзиг уга кех төр өмнән тәвснн. Арәсән көдлмшчнр болн крестьянмуд, Ленинә партин гардврт, төвкнүн бәәлгьнә дуудвриг эврәннн туг деерән бичкәд, терүгән даньгиндән седклдән батар бәрджәлә. Советин орн-нутг эврәннн 40 джилин бәәлтиннн туршарт цуг келн-әмтсин өмн төвкнүн бәәлгьнә хаалгь татдж өгад, импералистнр кедү чигәгьяр харшлтин хад тосхсн бийнә—талдан орн-нутгуд ямаран общественн кецтә болв чиги, теднлә ни кевәр, дөнн-тусан күрглцлж бәәхәр гүдждрдж йовла.

Капиталистическ орн-нутгудин көдлмшчнр эврәннн әрүн сәәгьән хәәхин әркд, төвкнүн бәәлгьнә төлә керч тер ноолданд шунмгьа кевәр орлицхадг билә. Нарт делкәд цугьарад түрүн нуурт йовгч улс эн әрүн төриг дөннцхәдг билә. Болсн бийнә, төвкнүн бәәлгьнә күчн күмн-әмтиг шин аюлас—нарт делкән хойрдгч дәәнәс гетлгдж чадсн уга. Тер чилл дегд баахн бәәснн, Советск Союз болхла тнигхд төвкнүн бәәлгьиг хадгьллгьна төлә зогслго ноолддж йовсн ганцхн орн-нутг билә.

(Цаарандинн 2-ч халхд).